

KONINKLIJK
MUSEUM
VOOR SCHONE
KUNSTEN
ANTWERPEN

PROF. DR. PAUL VANDENBROECK

Publicaties

- *Jheronimus Bosch. De verlossing van de wereld*, Gent en Amsterdam, Ludion, 2002, 432 pp.
- *Azetta. Berbervrouwen en hun kunst* (cat. tent. Brussel, Paleis voor Schone Kunsten), Gent, Ludion, en Brussel, Vereniging voor Tentoonstellingen PSK, 2000, 288 pp. [ook in het Frans verschenen].
- *De kleuren van de geest. Dans en trance in Afro-Europese tradities*, Gent, Snoeck-Ducaju, 1997, 298 pp. [ook in het Frans verschenen].
- *Jheronimus Bosch: tussen volksleven en stadscultuur*, Berchem, EPO, 1987, 534 pp.
- i.s.m. M.Á. Zalama, *Felipe I el Hermoso. La belleza y la locura*, Madrid, Villaverde Ediciones, 2006, 304 pp. [ook in het Nederlands verschenen].
- i.s.m. J. Koldeweij en B. Vermet, *Hieronymus Bosch* (cat. tent. Rotterdam, Museum Boijmans Van Beuningen), Amsterdam en Rotterdam, Ludion en NAI, 2001, 200 pp. [ook in het Frans, het Engels, het Duits, het Spaans en het Italiaans verschenen].
- *Fascinerende facetten van Vlaanderen. Over kunst en samenleving* (cat. tent. Lissabon, Centro Cultural de Belém, en Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen), Antwerpen, Stad Antwerpen, 1998, 352 pp. [ook in het Engels verschenen].
- i.s.m. L. Irigaray, J. Kristeva, B. Pelzer *et al.*, *Hooglied. De Beeldwereld van religieuze vrouwen in de Zuidelijke Nederlanden vanaf de 13de eeuw*, Brussel en Gent, Paleis voor Schone Kunsten en Snoeck-Ducaju, 1994, 312 pp. [ook in het Frans verschenen].
- ‘Una novia entre heroínas, bufones y salvajes. La Solemne Entrada de Juana I de Castilla en Bruselas, 1496’, in K. De Jonge, B. García García en A. Esteban Estríngana (red.), *El legado de Borgoña. Fiesta y ceremonia cortesana en la Europa de los Austrias (1454–1648)* (VIII Seminario Internacional de Historia), Madrid, Fundación Carlos de Amberes en Marcial Pons, 2010, pp. 145–177.
- ‘Matrix marmorea. De subsymbolische iconografie van de scheppende energieën in Europa en Noord-Afrika’, in L. Pil en T. De Mits (red.), *Materie en beeld*, Gent, Sint Lucas, 2010, pp. 51–78.

- ‘Inextricably clear. Seeming chaos in Moroccan rugs’, in *Post punk pink*, Wenen, Gebhart Blazek, 2010, pp. 14–20.
- ‘Art for unknown consumers. The development of secular genres in Flemish art, 15th–18th century’, in *A Story of the Image. Old & New Masters from Antwerp* (cat. tent. Shanghai Art Museum en National Museum of Singapore), Antwerpen,-vzw Erfgoed en Musea Antwerpen, 2009 (432 pp.), pp. 99–173.
- ‘De energetica van een onkenneijk lichaam. Het sacrale en het beeldloos-sublieme in de religieuze cultuur van de vroegmoderne tijd’, in *De hemel in tegenlicht. Macht en devotie in het aartsbisdom Mechelen* (cat. tent. Mechelen, Lamot), Tielt, Lannoo, 2009, pp. 174–204 [ook in het Engels verschenen].
- ‘Eerbetoon aan naaipatronen’, in *Vlaanderen* 56, (2007), november, pp. 266–277.
- ‘Entre simpatía cósmica y observación distante. El orden natural y moral en la pintura paisajista de Joachim Patinir’, in *Boletín del seminario de arte y arqueología* (Valladolid) 72–73 (2006–2007), pp. 73–109.
- Bijdragen in: P. Vandenbroeck en M.Á. Zalama (red.), *Filips de Schone. De schoonheid en de waanzin*, Madrid, Fundación Carlos de Amberes, 2007 [in 2006 in het Spaans verschenen]:
 - ‘Met vreemde gasten aan tafel. Mensbeeld, gedragscodes en alteriteit in wandtapijten van Filips de Schone’, pp. 117–141;
 - ‘De schoonheid en/vanuit de waanzin. Een existentiële en esthetische band rond 1500’, pp. 213–239.
 - Catalogusnotities (ca. 35 pp.).
- ‘Vírgenes canarias. Estudio de un encuentro cultural’, in B. García García (red.), *El fruto de la fé. El legado artístico de Flandes en la Isla de La Palma en el siglo XVI*, Madrid, Fundación Carlos de Amberes, 2004, pp. 129–141.
- ‘The Canary Islands and their seven patron saints’, in F. Galante (red.), *Lumen canariense. El Cristo de La Laguna y su tiempo. III. Critical review*, San Cristóbal de La Laguna, Municipio de San Cristóbal de La Laguna/Gobierno de Canarias/Caja General de Ahorros de Canarias, 2003, pp. 119–141 [ook in het Spaans verschenen, pp. 181–214].
- Bijdragen in: J. Koldeweij, B. Vermet en B. van Kooij (red.), *Hieronymus Bosch. New insights into his life and work*, Rotterdam en Gent, Museum Boijmans Van Beuningen, NAI en Ludion, 2001:
 - ‘The Spanish inventarios reales and Hieronymus Bosch’, pp. 49–64;
 - ‘High stakes in Brussels, 1567. The *Garden of Earthly Delights* as the crux of the conflict between William the Silent and the Duke of Alva’, pp. 87–92.

- ‘Hieronymus Bosch: the wisdom of the riddler’, in *Hieronymus Bosch. The Complete Paintings and Drawings* (cat. tent. Rotterdam, Museum Boijmans Van Beuningen), Amsterdam en Rotterdam, Ludion en NAI, 2001 (200 pp.), pp. 100–196 [ook in het Nederlands, het Frans, het Duits, het Spaans en het Italiaans verschenen].
- Bijdragen in: *Fascinerende facetten van Vlaanderen. Over kunst en samenleving* (cat. tent. Lissabon, Centro Cultural de Belém, en Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen), Antwerpen, Stad Antwerpen, 1998 [ook in het Engels verschenen]:
 - ‘Omgaan met de andere – vanuit burgerlijk perspectief. De Vlaamse genrekunst ca. 1400–1700’, pp. 90–104 [Engelse versie: pp. 92–107].
 - Catalogusnotities (ca. 40 pp.).
- ‘Enkele bedenkingen over tentoonstellingsbeleid’, in *Museumleven. Jaarboek 1994 van de Vlaamse Museumvereniging 20* (1994 [1996]), pp. 83–92. Ook verschenen als ‘Exhibition-isme: over een ander tentoonstellingsbeleid’, in *Museumkrant Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen* 3 (1996), 9, pp. 6–9.
- Bijdragen in: *An unexpected journey. Vrouw en kunst/Woman and art*, Antwerpen, Gynaika, 1997 [tweetalige uitgave]:
 - ‘Catharina Y.’, pp. 296–307;
 - ‘Home made. Not art, I’m afraid’, pp. 308–316 .
- ‘A qui les fleurs?’, in S. Van Sprang (red.), *L’empire de Flore. Histoire et représentation des fleurs en Europe du XVIe au XIXe siècle*, Brussel, La Renaissance du Livre, 1996, pp. 336–344.
- ‘Een kleed van rozen’, in *Bloemenschilderkunst van de 16de tot de 20ste eeuw* (cat. tent. Brussel, Gemeentekrediet), Brussel, Gemeentekrediet, 1996, pp. 41–50 [ook in het Frans verschenen].
- ‘Bosch, Hieronymus’, in *The Dictionary of Art*, Londen en New York, Macmillan & Grove, 1996, pp. 445–454.
- ‘L’esprit souffle où il veut’, in *Âmes fortes, esprits libres* (Les Cahiers du GRIF, n.s. 2), Parijs, Descartes, 1996, pp. 21–32.
- ‘Een vuile zak vol gaten’, in *Mode en Kunst 1960–1990* (cat. tent. Brussel, Paleis voor Schone Kunsten), Brussel, Vereniging voor Tentoonstelling Paleis voor Schone Kunsten, 1995, pp. 121–142 [ook in het Frans verschenen].
- ‘Bosch, Jheronimus’, in *Le dictionnaire des peintres belges du XIVe siècle à nos jours*, 2, Brussel, La Renaissance du Livre, 1995, pp. 102–106.

- “‘Dit raken van Mij die onraakbaar ben’”, in *Hooglied. De beeldwereld van religieuze vrouwen in de Zuidelijke Nederlanden vanaf de 13e eeuw*, Brussel en Gent, Paleis voor Schone Kunsten en Snoeck-Ducaju, 1994, pp. 15–154 [ook in het Frans verschenen].
- ‘Le paysan monumental. Histoire et fonction d’un genre artistique’, in E. Le Roy Ladurie (red.), *Paysages, paysans. L’art et la terre en Europe du Moyen Age au XXe siècle*, Parijs, Bibliothèque Nationale, 1994, pp. 84–115.
- ‘De transavantgarde een vrijheidsbeweging?’, in *Museummagazine* (Antwerpen) 1 (1984), 2, pp. 39–48. Heruitgegeven in *Het vel van Cambyses. I. Kunstkritieken tussen ‘Van nu en straks’ en Documenta IX*, (Vertoog en literatuur), Leuven, [1993], pp. 326–337.
- Bijdragen in: *America. Bruid van de zon: 500 jaar Latijns-Amerika en de Lage Landen* (cat. tent. Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen), Gent, Imschoot, 1992 [ook in het Engels verschenen]:
 - ‘Missioneringsiconografie aan weerszijden van de Atlantische Oceaan (Mechelen–Tunja–Cuzco)’, pp. 77–96;
 - ‘Amerindiaanse kunst- en siervoorwerpen in adellijke verzamelingen. Brussel, Mechelen, Duurstede, 1520–1530’, pp. 99–120;
 - ‘Van de god-met-de-slangenstaf naar de Hemelse Artillerie’, pp. 157–170;
 - Catalogusnotities (ca. 40 pp.).
- i.s.m. C.-A. Van Coolput, ‘Art et littérature: sur la description de quelques toiles peintes dans deux textes hennuyers du XIVe siècle’, in *Revue du Nord* (Lille) 73 (1991), pp. 5–31.
- Bijdragen in: J. Van der Stock (red.), *Stad in Vlaanderen. Cultuur en maatschappij, 1477–1787* (cat. tent. Brussel, Gemeentekrediet van België), Brussel, Gemeentekrediet, 1991 [ook in het Frans en het Duits verschenen]:
 - ‘Stadscultuur: tussen bovengrondse eenheid en onderhuidse strijd’, pp. 77–92;
 - ‘Vrouwenhaat, mannenpraat’, pp. 109–126;
 - Catalogusnotities (ca. 20 pp.).
- ‘Leuvense wooncultuur in de 18de eeuw. De inventaris van de afspanning “Den Gulden Cop” (1773)’, in *Arca lovaniensis artes atque historiae reserans documenta* 18 (1989 [1990]), pp. 217–258.
- ‘Jeroen van Aken en de stad ’s-Hertogenbosch’, in A.M. Koldewij, *In Buscoducis. Kunst uit de bourgondische tijd te ’s Hertogenbosch. De cultuur van late middeleeuwen en renaissance. Bijdragen*, Maarssen en Den Haag, Noordbrabants Museum/Gary Schwartz, 1990, pp. 395–402.

- ‘Terminus iconologiae. La función metafórica de unos géneros artísticos profanos, 1400–1800’, in *Lecturas de historia del arte* (Ephialte. Instituto de Estudios iconográficos, 2), Vitoria/Gasteiz, EPHIALTE, 1990, pp. 349–356.
- ‘Culture urbaine aux Pays-Bas, de 1400 à 1600: axes idéologiques, mécanismes d’équilibre, “double bind”’, in *Bulletin trimestriel du Crédit Communal* 44 (1990), nr. 172, pp. 17–42.
- ‘De “salette” of pronkkamer in het 17de-eeuwse Brabantse burgerhuis. Familie- en groepsportretten als iconografische bron, omstreeks 1640–1680’, in *Monumenten en landschappen* 9 (1990), nr. 6, pp. 41–62.
- ‘Zwischen Selbsterniedrigung und Selbstvergottung. Bilderwelt und Selbstbild religiöser Frauen in den südlichen Niederlanden. Eine erste Erkundigung’, in *De zeventiende eeuw* (Deventer) 5 (1989), pp. 67–88.
- ‘Van vertoon tot verhoog: het spotrijk van ongewenste liederen in feestgebruik, literatuur en beeldvoorstelling (14e–16e eeuw). Over de ontstaansredenen van een literair en artistiek genre’, in P. Pelckmans (red.), *Fictie en feest* (ALW- cahier, 9), s.l., 1989, pp. 23–48.
- ‘Het (denk)kader van de middeleeuwen was religieus, maar het schilderij erin? Bij een nieuw werk over Jheronimus Bosch’, in *Bijdragen tot de geschiedenis* 71 (1988), pp. 77–81.
- Recensie ‘H.J. Raupp, Bauernsatiren (1986)’, in *Simiolus* 18 (1988), pp. 69–74.
- ‘Zur Herkunft und Verwurzelung der “Grillen”. Vom Volksmythos zum kunst- und literaturtheoretischen Begriff, 15.-17. Jahrhundert’, in *De zeventiende eeuw* (Deventer) 3, (1987), pp. 52–84.
- ‘Über neuere Bosch-Literatur’, in *Kritische Berichte* (Marburg/Lahn) 14 (1986), pp. 36–52.
- ‘Über Bosch, Alchemie und esoterische Kunstwissenschaft’, in *Kunstchronik* 39 (1986), pp. 477–481.
- ‘Verbeeck’s peasant weddings: a study in iconography and social function’, in *Simiolus* 14 (1984), pp. 79–124.
- ‘Aspekten van de kinderikonografie in de oude Nederlanden (voornamelijk 16e–17e eeuw)’, in *Het kind in onze kunst van 1800 tot heden* (cat. tent. Brussel, Galerij ASLK), Brussel, Galerij ASLK, 1983, pp. 17–63 [ook in het Frans verschenen, pp. 17–64].
- ‘Problèmes concernant l’œuvre de Jheronimus Bosch: le dessin sous-jacent mis en relation avec l’authenticité et la chronologie’, in *Actes du 4e colloque pour l’étude du dessin sous-jacent, 29–31 octobre 1981* (Université Catholique de Louvain. Institut supérieur d’archéologie et d’histoire de l’art. Documents de travail, 13), Louvain-la-Neuve, 1982 (1983), pp. 107–120.
- *Rondom plechtige intredes en feestelijke stadsversieringen. Antwerpen 1594–1599–1635* (cat. tent. Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen), Antwerpen, KMSK, 1981, 92 pp.

- ‘Over Jheronimus Bosch. Met een toelichting bij de tekst op tekening KdZ 549 in het Berlijnse Kupferstichkabinett’, in M. Smeyers (red.), *Archivum Artis Lovaniense. Bijdragen tot de geschiedenis van de kunst der Nederlanden, opgedragen aan Prof. Em. Dr. J.K. Steppe*, Leuven, Peeters, 1981, pp. 151–188.

Mandaten en lidmaatschappen

- Erelid Centrale Commissie der Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen (sinds 1997).
- Stichtend lid Radical HeArts vzw, Kortrijk (sinds 2005).
- Lid Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten, Klasse der Kunsten (sinds 2010).